

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

СРШОВА Е. О., НИКИФОРУК Б. В.,
РОЗУМ Т. В.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК ХРОМАТОГРАФІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Редколегія журналу продовжує публікацію найбільш поширених у науково-практичній роботі термінів та визначень (українською та російською мовами), що використовуються у хроматографії, аналітичній хімії і супутніх науках. Терміни ґрунтуються на даних чинної в Україні нормативної документації.

Е	
40. Ефективність газохроматографічної колонки Розрахункова величина, що характеризує ступінь розширення зони речовини, що визначається на виході газохроматографічної колонки, пропорційна квадрату співвідношення часу хроматографічного утримування до ширини хроматографічного піку. Ефективність газохроматографічної колонки вимірюється числом теоретичних тарілок	ru Эффективность газохроматографической колонки Расчетная величина, характеризующая степень расширения зоны определяемого вещества на выходе газохроматографической колонки, пропорциональная квадрату отношения времени хроматографического удерживания к ширине хроматографического пика. Эффективность газохроматографической колонки измеряется числом теоретических тарелок
З	
41. Зона хроматографічна Chromatographic zone Частина об'єму нерухомої й рухомої фаз, яка містить хроматографовану речовину або суміш речовин	ru Зона хроматографическая Часть объема неподвижной и подвижной фаз, содержащая хроматографируемое вещество или смесь веществ

I

42. Ізотерма сорбції Залежність між кількістю речовини, сорбованої із газової або рідкої фази, та її концентрацією у цій фазі за сталої температури	ru Изотерма сорбции Зависимость между количеством вещества, сорбированного из газовой или жидкой фазы, и его концентрацией в этой фазе при постоянной температуре
43. Індекс (газохроматографічного) утримування речовини логарифмічний (лінійний) Logarithmic (linear) retention index Величина, визначена логарифмічною (лінійною) інтерполяцією, що характеризує утримування даної речовини відносно утримування нормальних парафінів	ru Индекс газогроматографического удерживания вещества логарифмический (линейный) Величина, полученная путем логарифмической (линейной) интерполяции, характеризующая положение максимума пика данного вещества на хроматограмме относительно максимумов пиков нормальных парафинов
44. Інкремент чутливості (газохроматографічного) детектора Sensitivity increment Внесок фрагмента молекули або функціональної групи у значення чутливості детектора щодо конкретної речовини або класу речовин	ru Инкремент чувствительности (газохроматографического) детектора Вклад фрагмента молекулы или функциональной группы в значение чувствительности детектора по конкретному веществу или классу веществ

K

45. Коефіцієнт адсорбції Відношення кількості речовини, адсорбованої одиницею поверхні (або маси) адсорбента із газової або рідкої фази, до її концентрації в цій фазі	ru Коэффициент адсорбции Отношение количества вещества, адсорбированного единицей поверхности (или массы) адсорбента из газовой или жидкой фазы, к его концентрации в этой фазе
---	--

46. Коефіцієнт використання проби Sample utilization factor Відношення числа іонів досліджуваної речовини, що зареєстровані мас-спектрометром, до числа атомів або молекул цієї речовини, що введені у джерело іонів	ги Коэффициент использования пробы Отношение числа ионов исследуемого вещества, зарегистрированных масс-спектрометром, к числу атомов или молекул этого вещества, введенных в источник ионов
47. Коефіцієнт (газохроматографічного) розділення двох речовин Separation coefficient Відношення значень приведенного часу утримування двох речовин, визначених за однакових умов хроматографування <i>Примітка.</i> Обчислюючи коефіцієнт розділення, в чисельнику відношення треба ставити час утримування речовини, яка утримується колонкою сильніше, тобто коефіцієнт розділення завжди більший за одиницю	ги Коэффициент (газохроматографического) разделения двух веществ Отношение значений приведенного времени удерживания двух веществ, определенных при одинаковых условиях хроматографирования <i>Примечание.</i> При вычислении коэффициента разделения в числителе отношения должно быть время удерживания вещества, которое сильнее удерживается колонкой, т. е. коэффициент разделения всегда больше единицы
48. Коефіцієнт поправковий Relative response coefficient Поправка до значення параметра хроматографічного піка, яка залежить від чутливості детектора до даної речовини або класу речовин, віднесеної до чутливості до речовини (класу речовин), вибраної за стандарт	ги Коэффициент поправочный Поправка к значению параметра хроматографического пика, зависящая от чувствительности детектора к данному веществу или классу веществ, отнесенной к чувствительности к веществу (классу веществ), выбранному в качестве стандарта
49. Коефіцієнт поправковий відносний Relative correction coefficient Відношення поправних коефіцієнтів для даної речовини і для речовини, яку взяли для порівняння	ги Коэффициент поправочный относительный Отношение поправочных коэффициентов для данного вещества и вещества сравнения

50. Коефіцієнт розподілу Відношення концентрації абсорбованої речовини в абсорбенті до її концентрації у фазі, з якої відбувається абсорбція	ru Кoeffициент распределения Отношение концентрации абсорбированного вещества в абсорбенте к его концентрации в фазе, из которой происходит абсорбция
51. Колонка (газохроматографічна) Gas chromatography column Конструкційний елемент газового хроматографа, в якому знаходиться нерухома фаза і відбувається процес розділювання суміші речовин	ru Колонка (газохроматографическая) Часть газового хроматографа, в которой находится сорбент и происходит процесс разделения смеси веществ
52. Колонка (газохроматографічна) капілярна Capillary column (open tubular column) Газохроматографічна колонка, що має вздовж поздовжньої осі простір (капіляр), не заповнений сорбентом	ru Колонка (газохроматографическая) капиллярная Газохроматографическая колонка, стенки которой, а также жидкость или твердое тело, нанесенное на стенки, действуют как неподвижная фаза
53. Колонка (газохроматографічна) насадкова Packed column Газохроматографічна колонка, заповнена сорбентом	ru Колонка (газохроматографическая) насадочная Газохроматографическая колонка, наполненная сорбентом
Л	
54. Лінія (хроматограми) базова Baseline Відрізок хроматограми, який відповідає періоду проходження через детектор газу-носія без домішок компонентів розділюваної суміші	ru Линия (хроматограммы) нулевая Участок хроматограммы, представляющий собой запись сигнала дифференциального детектора во время выхода из хроматографической колонки чистого газа-носителя

М

55. Максимум (хроматографічного) піка Peak maximum Точка на хроматограмі, що відповідає максимальному рівню сигналу в межах даного піка	ru Максимум (хроматографического) пика Точка на хроматограмме, соответствующая максимальному уровню сигнала в пределах данного пика
56. Маса рідкої (нерухомої) фази в (газохроматографічній) колонці Liquid phase mass in a column Маса рідкої нерухомої фази, що міститься у сорбенті, яким заповнена колонка, або нанесена на стінки капілярної колонки	ru Масса жидкой (неподвижной) фазы в (газохроматографической) колонке Масса жидкой неподвижной фазы, содержащейся в сорбенте, находящемся в колонке, или нанесенной на стенки капиллярной колонки
57. Мас-спектр Mass spectrum Умовне відображення сукупності розподілених у просторі та (або) у часі іонних пучків або пакетів досліджуваної речовини, що розділені за значеннями відношення маси іона до його заряду	ru Масс-спектр Условное отображение совокупности распределенных в пространстве и (или) во времени ионных пучков или пакетов исследуемого вещества, разделенных по значениям отношения массы иона к его заряду
58. Мас-спектрометр Mass spectrometer Прилад для кількісного та (або) якісного визначення складу та структури речовин, вивчення фізико-хімічних процесів та явищ за мас-спектрами цих речовин	ru Масс-спектрометр Прибор для количественного и (или) качественного определения состава и структуры веществ, изучения физико-химических процессов и явлений по масс-спектрам этих веществ

59. Мас-спектрометр динамічний Dynamic mass spectrometer Мас-спектрометр, у якому розділення іонних пучків або пакетів проходить у змінних у часі електричних полях, період зміни яких зіставлений із часом руху іонів в аналізаторі	ru Масс-спектрометр динамический Масс-спектрометр, в котором разделение ионных пучков или пакетов происходит в изменяющихся во времени электрических полях, период изменения которых соизмерим со временем движения ионов в анализаторе
60. Мас-спектрометр статистичний Static mass spectrometer Мас-спектрометр, у якому розділення іонних пучків проходить у постійних або повільно змінних у часі електричних та магнітних полях <i>Примітка.</i> Період зміни електричних та магнітних полів статистичного мас-спектрометра набагато більший за час руху іонів в аналізаторі	ru Масс-спектрометр статистический Масс-спектрометр, в котором разделение ионных пучков происходит в постоянных или медленно изменяющихся во времени электрических и магнитных полях <i>Примечание.</i> Период изменения электрического и магнитного полей статистического масс-спектрометра много больше времени движения ионов в анализаторе
61. Межа детектування Мінімальна маса, або мінімальна масова витрата, або мінімальний вміст речовини, що допустимі для визначення хроматографічним детектором у потоці газу-носія або елюенту	ru Граница детектирования Минимальная масса, или минимальный массовый расход, или минимальное содержание вещества, допустимые обнаружению хроматографическим детектором в потоке газа-носителя или элюента

62. Межа виявлення хроматографічної методики Найменший вміст контрольної речовини, що виявляється газохроматографічним детектором із заданою довірчою ймовірністю <i>Примітка.</i> Границя виявлення хроматографічної методики визначається мінімальною швидкістю аналізованої речовини, що дає вихідний сигнал у два рази перевищуючий рівень флуктуаційних завад	ru Предель обнаружения хроматографической методики Наименьшее содержание контрольного вещества, определяемое газохроматографическим детектором с заданной доверительной вероятностью <i>Примечание.</i> Предель обнаружения хроматографической методики определяется минимальной скоростью анализируемого вещества, дающими выходной сигнал, в два раза превышающий уровень флуктуационных помех
63. Метод абсолютного градування Absolute calibration method Метод визначення кількості певного компонента суміші, що ґрунтується на встановленні залежності між значенням параметра піка цього компонента і кількістю його в пробі	ru Метод абсолютного градуирования Метод определения количества какого-либо компонента смеси, основанный на установлении зависимости между значением параметра пика этого компонента и количеством его в пробе
64. Метод внутрішнього стандарту Internal standard method Метод визначення концентрації компонента аналізованої суміші, який ґрунтується на зіставленні вимірюваного параметра хроматографічного піка цього компонента з тим самим параметром піка введеної в пробу у відомій кількості речовини порівняння, яка не входить до складу вихідної пробі	ru Метод внутреннего стандарта Метод определения концентрации компонента анализируемой смеси, основанный на сопоставлении измеряемого параметра хроматографического пика данного компонента с тем же параметром пика добавляемого к пробе в известном количестве вещества сравнения

65. Метод добавок Additions method Метод визначення концентрації компонента аналізованої суміші, який ґрунтується на зіставленні вимірюваного параметра хроматографічного піка цього компонента з різницею значень того самого параметра піка цього та будь-якого іншого компонента суміші, виміряних до і після введення в суміш відомої кількості цього іншого компонента	гп Метод добавок Метод определения концентрации компонента анализируемой смеси, основанный на сопоставлении измеряемого параметра хроматографического пика данного компонента с разностью значений того же параметра пика данного и какого-либо другого компонента смеси, измеренных до и после введения в смесь известного количества этого другого компонента
66. Метод нормалізації Normalization method Метод визначення концентрації компонента аналізованої суміші, який ґрунтується на розрахунку відношення значення параметра піка цього компонента до суми значень того самого параметра піків усіх компонентів	гп Метод нормализации Метод определения концентрации компонента анализируемой смеси, основанный на расчете отношения значения параметра пика данного компонента к сумме значений того же параметра пиков всех компонентов